

GOSPODARSTVO

TRGOVINA ★ FINANCE ★ INDUSTRIJA ★ OBRT ★ KMETIJSTVO

LETO VI. ŠT. 134

TRST, 7. NOVEMBRA 1952

CENA LIR 20

V Mussolinijevi senci

V začetku leta 1940, ko je duče še brusil svojih 8 milijonov bajonetov in čakal na ugodno priložnost, da udari na poteptano Francijo in pošlje nad London častno predstavništvo svojih letališč eskadrilj, je stopil pred tržaškega prefekta pokrajinski fašistični tajnik Emilio Grazioli z zahtevo, da takoj razpusti še zadnja dva slovenska zavoda v Trstu (Tržaško posojilnico in Trgovsko-obrtno združenje), češ da je njun obstanek sramota za tržaški fašizem. Tržaški prefekt je seveda sporočil to željo v Rim in 3. avgusta 1940 je sam »Duce del Fascismo« podpisal ukaz o razpustu zakonitih odborov Tržaške posojilnice in imenoval komisarja (avv. Carlo Chersi). Duče je to storil — pravi ta ukaz — kot predsednik vlade in predsednik ministrskega komiteja za obrambo prihrankov in kreditnega poslovanja (Comitato dei Ministri per la difesa del Risparmio e per l'esercizio del credito). »Duce del fascismo« — tudi ta naslov je omejen v ukazu — je podpisal 16. aprila l. 41 še ukaz o likvidaciji omenjenega slovenskega denarnega zavoda, ki so ga nato izročili z vsem premoženjem zavodu Cassa di Risparmio Triestina. Po podobni poti je Trgovsko-obrtna zadruga prišla v roke italijanske banke »Banca Popolare Giuliana«.

Zgodba se ne zaključila morda 8. maja 1945 z dokončno zmago nad fašizmom in njegovimi metodami vladanja ter s sklenitvijo miru, temveč se nadaljuje. Mussolinijevi ukazi so v veljavi še danes, ne morda v Italiji, temveč na Tržaškem, ki je pod pokroviteljstvom OZN, Slovenska denarna zavoda sta še danes dne 7. novembra 1952 v rokah omenjenih italijanskih bank.

Zgodba se ne konča niti tu. Propadli so vsi poskusi zakonitih odborov omenjenih slovenskih zavodov, da bi se Mussolinijevi ukazi razveljavili, prav tako kakor poskusi raznih slovenskih skupin v Trstu, da bi Vojska uprava dovolila ustanovitev slovenskega denarnega zavoda v kakršni koli obliki. Zadevne prošnje in spomenice čakajo v predalih Zaveznike vojaške uprave in italijanske narodne banke na boljše dni.

Toda zgodbe še ni konec. Tudi zadnji poskus politično povsem nevtralne slovenske skupine, da bi ustanovila navadno kmečko-obrtno združenje (!) je ZVU, ko je bil načelnik našega oddelka še American Mr. Haroldson, odbila v smislu določb istega fašističnega zakona (26. avgusta 1937 št. 1706), na podlagi katerega je »Duce del fascismo« unificiral omenjene slovenske denarne zavode. Ta zakon daje namreč Italijanski narodni banki pravico, da se upre ustanovitvi vsakega novega denarnega zavoda.

Fašistični zakoni so še danes močnejši kakor mirovna pogodba, iz katere izvira oblast anglo-ameriške uprave in učinkovitejši kakor neizmerno trpljenje slovenskega naroda, jugoslovanskih narodov, angleškega in ameriškega naroda ter vseh tistih, ki so se skupno borili za zmago nad fašističnim nasiljem.

Ako ima fašistično nasilje v sebi takšno moč, da se lahko uveljavlja še po sedmih letih po zmagi nad fašizmom, kdo naj bi se potem boril s srcem na strani zahodne demokracije proti novemu nasilju, ako bi se skušalo uveljaviti v kakršni koli obliki? Tehnična oprema vojaka ne zadostuje. Mirovna pogodba (priloga VII. o začasnih vladah) daje ZVU popolno oblast, da upravlja cone A po svoji uvidevnosti, vedno seveda v smislu določb te pogodbe ter načel Organizacije Združenih narodov. Ne samo da jo pooblašča, temveč ji vpravljal, da dokončno pomete s fašističnimi ostanki in narodnostno diskriminacijo. To je bil vendar smisel zmage nad fašizmom in nacizmom, ki je bila zapечатena s sklenitvijo mirovne pogodbe.

V tem pogledu ne more biti kompromisa, ako obstoji resna volja — in o tem ne more biti dvoma — da se postavijo končno osnove za trajnejši mednarodni red in miren razvoj človeštva v bodočnosti. Sklicevanje ZVU na njeno začasnost — ki ga navaja tudi njen odlok o zavrnitvi prošnje za ustanovitev slovenske srednje tehnične šole — ne drži. ZVU je prekalala že mnogo pomembnih splošnih zakonov, kakor je fašistični zakon o kreditnem poslovanju. Poleg tega traja »začasnost« vojaške uprave lahko še leta in v tem času bi Slovenci lezli čedalje bolj v odvisnost od italijanskega gospodarstva in italijanskih bank.

Kompromis Washingtona in Londona z Rimom, ki se čedalje bolj oddaljuje od osnovnega pojmovanja resnične demokracije in uporabljanja demokratičnih načel v praksi, zavajajo anglo-ameriško diplomacijo pred ostalim svetom v čedalje večjo zadržano. Iz te vodi ena sama pot, to je, kirurška operacija nad vsemi ostanki fašizma, pa naj se ti črtažajo na ozken ozemlju Svobodnega tržaškega ozemlja ali v širših odnosih do Italije.

Stiska italijanske državne blagajne

Vlada si pomaga s posojili pri Narodni banki —

V trenutku, ko italijanski državniki in publicisti delijo lekcije na levo in desno, kakor n. pr. Angliji in Jugoslaviji, kako je treba gospodariti, objavljamo članek. Težave državne blagajne, ki ga je napisal Livio Magnani za pariški list »Le Monde« (2. nov.). Ko bi se hoteli spustiti na nizko stopnjo italijanske polemike, bi lahko zapisali: Pometaj najprej pred svojim pragom! Toda ta pota — na žalost so to pot ubrali prefinjeni publicisti v italijanskih uredništvih — ne bi dovedla do kulevanja niti na gospodarskem in kulturnem področju med sosedi, ki bi bilo sicer Trstu samo v korist; saj bi bil prav Trst poklican, da posreduje pri tem sodelovanju. Besedo ima Livio Magnani:

Italijanska državna blagajna je že od maja v precej delikatnem položaju. Narasčanje primanjkljaja med plačili in dohodki in zmanjšani dotok prihrankov v državne papirje in tekoče račune državne zakladnice so primorali državno blagajno, da si je izposodila pri Narodni banki velike vsote.

Tako je narasel dolg državne zakladnice pri »Banca d'Italia« v štirih mesecih (od maja do avgusta 1952) za 123 milijard lir. V istem razdobju leta 1951 je bil položaj državne zakladnice tako ugoden, da je Narodni banki lahko vrnila 23 milijard in leta 1950-66 milijard.

Operacije italijanske državne zakladnice v razdobju od maja do konca avgusta 1952 so razvidne iz naslednje razpredelnice (v milijardah lir):

	1950	1951	1952
Izdatki	—478	—624	—748
Dohodki	+444	+554	+617
Primanjkljaj	—34	—70	—131
Dotok prihrankov v zakladnico	+99	+92	+2
Izdaja drž. bankovcev	+1	+1	+6
Dolg pri »Banca d'Italia«	—66	—23	+123

Zmanjšanje in povečanja dohodkov med 1951 in 1952 je v zvezi z zmanjšanjem izkupička za prodajo ameriške pomoči na notranjem trgu. Računajo, da se bo ta dohodek še manjšal ustrezno zmanjšanju ameriške civilne pomoči. Glede povečanja donosa davkov so izvedenci mnenja, da bo to povečanje v bodočnosti manjše, kakor je bilo v zadnjih letih, ker postaja vedno težje navijanje davčnega vijaka nad narodnim dohodkom, ki je že prekoračilo predvideno.

Izdatki državne blagajne v omenjenih 4 mesecih so se povečali predvsem zaradi povišanja plač državnim nameščencem, dalje zaradi obnovitvenih del v Padski nižini v zvezi s poplavalami, zaradi podpor državnim železnicam, zaradi stroškov za pogozdovanje in vzdrževanje pouka brezposelnih ter zaradi povišanja prispevkov države za socialna zavarovanja.

Kratko, povišali so se izdatki blagajne zaradi povečanja stroškov za zadostitev povpraševanja po potrošni dobrini. Verjetno je to dejstvo tudi v zvezi z nedavnim manjšim povečanjem cen za živila v Italiji.

Glede nadaljnega razvoja menijo, da bodo stroški blagajne samo se narasili; tako je v septembru državna blagajna dvignila pri »Banca d'Italia« novih 30 milijard. Nепoravnani računi države so narasli v teku zadnjih let. Proračunski primanjkljaj, ki je narasel od 170 milijard v letu 1950-1951 na 428

milijard v finančnem letu 1952-1953, bo končno povečal primanjkljaj državne blagajne.

V zvezi s možnostjo kritja primanjkljaja državne blagajne ugotavljajo, da je v času med 1950 in 1952 nastopilo zmanjšanje priliva frankov. Od leta 1951 do 1952 se je priliv zmanjšal za 90 milijard. Poštna hranilnica je dovolila večja posojila gospodarstvu. Poleg tega so bile v letu 1952 v maju zmanjšane obresti na državne obveznice na kratek rok. To je povzročilo zmanjšanje državnih obveznic v obtoku za 19 milijard.

Italijanski finančni minister Pella je v svojem zadnjem govoru v Turinu izrazil svoje zaupanje v veliko likvidnost današnjega denarnega trga. Zaradi tega bo javnost zopet pričela vlagati denar v državne obveznice; tako bo olajšan položaj državne blagajne. Ta optimizem ni na mestu, vendar je državni zakladnici dana možnost, da poviša obresti na obveznice in s tem privabi več denarja v državno blagajno. Verjetno je, da bo zakladnica razpisala pozimi novo javno posojilo.

Trenutno položaj državne blagajne ne ogroža stalnosti italijanskega denarja. Vsekakor je treba temu razvoju pazno slediti tudi v zvezi z bodočimi državnimi volitvami v poslanski zbornici, ki vselej povzročijo velike izdatke državi blagajni. Povsem so na mestu smernice finančnega ministra Pella, da se običajno zmanjša primanjkljaj v državnem proračunu v l. 1953-1954 in da se povečanje proračunskih dohodkov uporabi za kritje proračunskega primanjkljaja.

Italija snubi prijatelje

Te dni je bil v Bruslju italijansko-belgijski sestanek, katerega so se udeležili predstavniki 25 italijanskih trgovinskih zbornic. Sestanek je organiziral belgijsko — italijanska zbornica v Bruslju in Zveza belgijskih trgovinskih zbornic. Z belgijske strani so prisostvovali tudi predstavniki senata poslanske zbornice in vlade. Prisostvoval je tudi apostolski nuncij. Italijansko odposlanstvo je spremljal podtajnik ministrstva za industrijo in trgovino. Na dnevnem redu je bilo vprašanje pospešitve trgovinske izmenjave, ki je zelo pičila, in turizma. Poglobil naj se tudi kulturna izmenjava. Sprejeta je bila zadevna resolucija. Utrdijo naj se stiki med italijanskimi in belgijskimi trgovinskimi zbornicami. V ta namen je bil sprožen predlog za ustanovitev stalnega odbora predstavnikov trgovinskih zbornic iz obeh držav.

ITALIJA BO PLAČALA BELGIJI VOJNO ODSKODNINO

Med italijansko in belgijsko vlado je bil sklenjen sporazum glede dokončnega plačila vojne odškodnine, ki jo je Italija dolžna v smislu mirovne pogodbe. Belgija je pristala na znižanje odškodnine. Nekaj odškodnine je Italija že plačala. Za dokončno poravnavo bo Italija plačala še 190 milijonov lir, medtem ko bo Belgija prekalala zaplembo italijanskega premoženja v belgijskih kolonijah v skupni vrednosti 4 milijard lir. Belgija bo vrnila 250 italijanskih železniških vozov, ki jih je zadržala kot jamstvo.

Mnenje pariškega lista

Velik primanjkljaj v italijanski zunanji trgovini

Objavljeni so bili podatki o gibanju italijanske zunanje trgovine v prvih 9 mesecih tekočega leta. V tem času je Italija uvozila 21,661.764 ton blaga v vrednosti 1084,7 milijarde lir; v lanskem letu v istem času 21,552.895 ton v vrednosti 1018,8 milijarde lir. Izvoz je znašal v 9 mesecih leta 1952 5,858.886 ton v vrednosti 635,4 milijarde lir, lansko leto pa 4,633.454 v vrednosti 748,9 milijarde lir. Zanimiva je primerjava med l. 1952 in 1951. Letos je primanjkljaj po vrednosti dosegel 449,3 milijarde lir (lansko leto samo 269,9 milijarde). V primeri z lanskim letom se je torej primanjkljaj skoraj podvojil.

Vse kaže, da se bo uresničila napoved nekaterih italijanskih gospodarstvenikov, da se bo primanjkljaj do konca leta dvignil na 500 milijard lir.

MANJSA PROIZVODNJA AVTOMOBILOV

V devetih mesecih 1952 so italijanske tovarne proizvedle 101.620 avtomobilov, se pravi 11,2% manj kakor lansko leto v tem času. Italija je izvozila v tem času 20.698 vozil, se pravi 13,8% manj kakor lansko leto v tem času. Notranji trg je bil pred kratkim še ugoden, vendar se je v zadnjem času konjunktura nenadoma poslabšala. Skrepla se je zlasti proizvodnja osebnih avtomobilov, in sicer od 94.365 v letu 1951 na 83.390 v letu 1952. Prevozniki avtomobilov srednje velikosti so padli od 10.505 na 8535. Avtomobile so izvažali v Nemčijo (5609 kom.), Svico (2230), na Švedsko (2107), v Avstrijo (1867), v Spanijo (1029) in v Indonezijo (771).

ITALIJANSKO-NEMSKA

POGAJANJA

V Bonnu so v teku pogajanja za podaljšanje nemško-italijanske trgovinske pogodbe, ki zapade 31. marca 1953. Pogajanja so precej trda. Italijani bi radi povečali izvozni kontingent (količino) svojih vrtnin do marca 1953; niso sprejeli pa predlog glede nemške kompenzacije za ta izvoz. Nemci zahtevajo, naj do omenjenega časa ostane v veljavi prepoved uvoza italijanskih hrust in jabolk.

Italijanski trgovinski odnosi

Finska. — Veljavnost trgovinskega sporazuma z dne 5. maja 1951 je podaljšana do konca tekočega leta s tem, da so se v njem določeni kontingenti, razen za celulozo, povišali pavšalno za eno četrtino; kontingenti papirne celuloze je bil določen na 7.000, rajonske celuloze pa na 6.000 ton. Za izvajanje trgovinskega sporazuma veljajo še naprej dosedanja predpisi.

Brazilijska. — Z okrožnico št. 522613 z dne 20. oktobra je italijansko min. za zun. trgovino izdalo zopet nove predpise za izmenjavo blaga z Brazilijsko. Načeloma je odšel dovoljen izvoz v Brazilijsko samo, če je hkrati zajamčen uvoz nasprotnih partije; pri tem ne bo smela znašati vrednost izvozne partije več ko 70% uvozne nasprotna partije.

Uvoz brazilskega blaga iz seznama B-1 trgovinskega sporazuma bodo dovoljevale carinarne, razen olja iz arasiša, farmacevtskih proizvodov in

Jugoslovanski izvoz v Anglijo narašča

Ena najpomembnejših značilnosti zadnjega uradnega pregleda o britanski zunanji trgovini je naglo naraščanje britanskega uvoza iz Jugoslavije. V prvih sedmih mesecih 1952 je Velika Britanija uvozila iz Jugoslavije blaga v vrednosti: 14,501.934 funtov sterlingov proti 5,298.279 funtov sterlingov v istem razdobju lanskega leta. Britanski izvoz v Jugoslavijo pa ne narašča v istem razmerju kot uvoz iz Ju-

goslavije. V prvih sedmih mesecih tega leta je Britanija izvozila v Jugoslavijo za 7,949.153 funtov sterlingov raznega blaga proti 6,444.694 funtov sterlingov v istem razdobju 1951.

Poročilo angleškega trgovinskega ministrstva navaja naslednji pregled britanske - jugoslovanske trgovine za posamezne vrste blaga v prvih osmih mesecih 1952:

Januar-avgust 1951 funtov sterlingov	Januar-avgust 1952 funtov sterlingov
	6,275.982
Les	513.695
Pisane kovine in izdelki	473.890
Britanski izvoz v Jugoslavijo:	398.654
Mekarski proizvodi	235.938
Železo, jeklo in izdelki	1,553.758
Rezila, železnina in orodje	577.547
Stroji in pribor	242.221
Bombažna preja in izdelki	199.976
Volnena preja in izdelki	242.221
Drugi tekstilni izdelki, izvezemski svileni	233.982
Kemikalije, droge in barve	399.639
Motorna vozila in nadomestni deli	851.317
	3,453.714

Porast angleških rezerv v oktobru

Britansko zakladno ministrstvo sporoča: V mesecu oktobru je področje funta sterlinga zabeležilo za 82 milijonov dolarjev zlaega in dolarskega prebitka. Z 31. oktobrom so znašale zlate in dolarske rezerve 1767 milijonov dolarjev. Goraj približek je narasel zaradi ameriških 35 milijonov dolarjev za obrambno pomoč, ki jih je V. Britanija prejela v mesecu oktobru, in zaradi 13,2 milijona funtov sterlingov ali 37 milijonov dolarjev, ki jih je Velika Britanija prejela od evropske plačilne zveze kot septembrski presežek v znesku 13,2 milijona funtov sterlingov.

Po začasnih podatkih evropske plačilne zveze za mesec oktober ima V. Britanija v tem mesecu prebitka 34,2 milijona funtov sterlingov ali 96 milijonov dolarjev.

Koliko stane oboroževanje

Ameriška revija »U. S. News and World Report« je objavila cenitev izdatkov oborožbenega načrta za prihodnja tri leta. Cenitev računa, da bo novi Kongres odobril potrebne fonde za izvajanje obrambnega načrta, ki ga je odobril prejšnji Kongres.

Nakazila za obrambne izdatke se bodo sčasoma zmanjšala od 52 milijard dolarjev v tekočem proračunskem letu, ki se zaključuje 30. junija 1953, na 45 milijard dolarjev v prihodnjem proračunskem letu. Ti izdatki bodo ob zaključku obrambne izgradnje padli na približno 40 milijard dolarjev letno.

Državni izdatki za obrambo in vojaško pomoč tujini za posamezna koledarska leta bodo naslednji:

1951: 31 milijard 100 milijonov dolarjev
1952: 46 milijard 100 milijonov dolarjev
1953: 54 milijard 700 milijonov dolarjev
1954: 55 milijard dolarjev
1955: 43 milijard dolarjev

Revija meni, da bodo znašali obrambni izdatki v letu 1956 in naslednjih letih najmanj 35 milijard dolarjev letno. Takšen letni izdatek bo približno trikrat tako velik, kot so znašali ameriški vojaški izdatki pred napadom na Korejo.

»raznega blaga«; ti artikli, kakor tudi vsi tisti, ki so naštet v seznamu B-2 sporazuma, so podvrženi ministrskemu uvoznemu dovoljenju. Prav tako so podvrženi ministrskemu izvoznemu dovoljenju vsi artikli iz seznama A-2, izmed artiklov seznama A-1 pa samo tisti, ki so naštet v oddelku B tabele »Esports«.

STO na 5. mestu po zaključenih poslih

Dokončnih podatkov o zagrebškem velesejmu še ni - izredna konkurenca med tujimi podjetji

Število raznih tipov vozil, ki jih je danes okoli 700, da bi olajšala dobavo domašnjih delov.

DO USTANOVITVE ITALIJANSKO-JUGOSLOV. ZBORNICE SE NE PRIJDE

Avstrijski so bili glede zaključenih poslov takoj zadovoljni, da so predlagali, naj bi se vpeljal tudi splošni načrt sejem. Član pobudnega odbora za ustanovitev italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice g. E. Maschera je izjavil, da so Italijani bili zadovoljni in da upajo, da pride do zboljšanja odnosov med obema državama, kar bo v korist oboje. Italijanski razstavljalci so se proti koncu sejma sestali in s svojega sestanka poslali Trgovinski zbornici v Beogradu pismo, v katerem se zavzemajo za takojšnjo ustanovitev italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice. Med sejmom je predsednik pobudnega odbora za ustanovitev zbornice g. De Ma. ri stopil v stik s predstavniki jugoslovanske zveze trgovinske zbornice. Iz dosedanjega poteka razvoja priprav se da zaključiti, da ne pride še tako hitro do ustanovitve italijansko - jugoslovanske trgovinske zbornice, ker so bili tudi s strani drugih držav postavljeni podobni predlogi za ustanovitev mešanih zbornic. Zdaj se proučuje celotno vprašanje, da bi postavili enotna načela za vse tuje države.

ANGLESKI TRAKTORJI NA PRVEM MESTU

Italijanska in tržaška podjetja se razstavljala razne stroje, gradbene in kmetijske, vozila itd. Italija je razstavila tudi precej tekstilnega blaga, ki so ga kupila jugoslovanska podjetja. Glede prodaje traktorjev niso imeli Italijani posebne sreče. Predstavniki italijanske tovarne Landini je izjavil, da njegovo podjetje razstavlja prvič v Jugoslaviji in da mu za zdaj ni toliko do takojšnjega uspeha, kolikor za to, da uvede svoje proizvode in z njimi seznani javnost. Glede prodaje traktorjev so Angličji daleč na prvem mestu: Anglija 50,77%, Nemčija 31,59%, Avstrija 14,67 odst., Francija 2,53% in Italija 0,42%. Jugoslovanski izvedenci so se ugodno izrazili glede italijanskih poljedelarskih traktorjev. Predstavniki raznih italijanskih vrst so proučili možnost otvoritve skladišča traktorskih sestavnih delov in premične traktorske službe, kar bi seveda ugodno vplivalo na prodajo italijanskih traktorjev. Glede prodaje avtomobilskih vozil naj omenimo, da se bo v bodoče konkurenca še poostрила, ker namerava Jugoslavija zmanjšati

uvoza v Jugoslavijo zadelo mnogo jugoslovanskih naročil v Zahodni Nemčiji, Italiji, Avstriji in Angliji, ki so bila zaključena na sejmu. Tej omejitvi uvoza, ki jo je Jugoslavija odredila zaradi letošnje suše, da bi ohranila ravnovesje v trgovinski bilanci, zapadejo tudi razne vrste blaga (avtomobili, kolesa, kemični aparati, elektro-tehnični material, orodje, kmetijska oprema, poletno blago in igrače), ki bi ga Nemčija rada izvažala. Zaradi tega je nemška vlada svezovala nemškim podjetjem, naj bodo pri sklepanju novih kupnih previzdli. Glede naročil, ki so bila zaključena v smislu pogodbe o kreditiranju z dne 1. novembra 1950, ni nikakršnih pomislekov. Dalje, pravi list, da mora Jugoslavija zaščititi svojo industrijo pred tujim blagom, tako da ga prodaja na notranjem trgu po visokih cenah.

Švicarski list o sejmu

»Die Neue Zuercher Zeitung« (21. okt.) poroča, da se je Svica udeležila vseh pojava na sejmu v Zagrebu. Gospodarske razmere so letos omogočile samo skromnejše udeležbo Svice, vendar je razstavljalo 15 švicarskih podjetij. Njihove stojnice so bile enotno urejene in jasno označene. Tako je švicarski oddelek kljub vsej zmanjšanosti veliko pozornost. Za koordinacijo je kakor prejšnja leta poskrbel »Švicarska centrala za pospeševanje trgovine« (Schweizerische Zentrale fuer Handels- und Gewerbe). Centrala je pri vstopu v paviljon odprla urad za obveščanje in propagando; promet v njem je bil zelo živahen. Švicarji so razstavljali stroje in proizvode električne industrije, precizijske aparate, proizvode kemične industrije, ure in izdelke iz umetnega vlakna.

Nemško mnenje

»Die Zeit« (Hamburg, 9. oktobra) poroča, da je bil zagrebški velesejem »posrečena demonstracija gospodarskega napredka Jugoslavije«. Nemški razstavljalci so dosegli lep uspeh; bilo jih je okoli 100 in njihova prodaja predstavlja 37% s tujei sklenjenih kupčij. List dodaja, da je zadnja omejitev

nase
mnenje

Zdaj lahko delijo lekcije

Augusto Guerriero je uvodničar milanškega lista »Corriere della Sera«, o katerem trdijo, da ima zveze z italijanskim zunanjim ministrstvom. Za gospodarske razmere v Jugoslaviji se doslej ni mnogo brigal. Prav v času, ko so v italijanskih gospodarskih istih, kakor v rimskem »Il Globo«, in milanskem »Il Sole« izšli »duhoviti« članki o jugoslovanskem gospodarstvu — »Il Sole« se namreč sam hvali, da so Italijani duhoviti — se je oglasil tudi Augusto Guerriero v »Corriere della Sera« (28. 10.). Po dolgem razmišljanju je prišel do zelenega zaključka, da bi morali Američani, ki dajejo Jugoslovane gospodarsko pomoč, postaviti Jugoslovane pred izbiro: Ali opustijo industrializacijo in se vrnejo k reji prašičev za izvoz ali ne dobite od ZDA niti dolarja več. Lahko bi bil napisal: ... in se povrne h kmetijstvu, toda to bi bilo za »bakane« prefrino. Danes so v Italiji zopet v modi krepke fašistične psovke, ki so nam predobro znane iz slovarjev fašističnih publicistov »Porcari« je ena izmed teh.

Sicer Guerriero nič ne prikriva, zakaj ta pomislek prašiče, ki jih jugoslovanski kmetje zanemarjajo. Zal mu je za tistih 99 milijonov dolarjev gospodarske pomoči, ki so jo nedavno nakazale 3 zahodne sile Jugoslaviji.

Dejansko je to malenkost za državo, ki so jo napadali v zadnji svetovni vojni popolnoma opustošili ter mora še vedno zdraviti hude gospodarske rane. Pomislite, da je Italija, ki je bila med vojno na nasprotni strani, prejela od ZDA 3 milijarde dolarjev za gospodarsko obnovo!

Zato pa danes ti gospodje lahko pišejo članke pod naslovi kakor »Velicina in dedekanda Churchill« in ugotavljajo, »da je Anglija v dedekanda«! (Glej uvodnik v »Corriere della Sera« izpod peresa istega Guerriera).

Samomor OZN

Organizacija združenih narodov, v katero je človeštvu po drugi svetovni vojni polagalo morda še večje nade kakor v Zvezo narodov po prvi svetovni vojni, ima poseben »podbod« za zavarovanje pred diskriminacijo in za zaščito narodnih pravic; podobod je podrejen odboru za človeška prava. Tri tedne je podobod razpravljal o pravilniku, ki naj bi omogočil praktično delo na podlagi določenih smernic. Razprava ni dovedla do stvarnega rezultata in je bila končno prekinjena za eno leto.

Sporazumeli so se vsaj glede predloga, naj se imenuje poseben »poročevalec za diskriminacijska vprašanja«. Na to mesto je bil postavljen indijski profesor M.R. Masani. Podobod je tudi priporočil članom, naj temeljito proučijo zakonodajo v svojih domačih državah, ki naj bi preprečila diskriminacijo in zapostavljanje narodnostnih skupin.

Slovenci na tržaškem nismo nikakršna narodna manjšina, pač pa popolnoma enakopraven narod, popolnoma izenačen z italijanskim. To jasno določa mirovna pogodba, s katero je bilo ustanovljeno STO. Mirovna pogodba torej ne dopušča nikakršne diskriminacije (razločevanje Slovencev od Italijanov v škodo prvih). Kljub tem jasnim določbam so Slovenci n. pr. na gospodarskem področju popolnoma podrejeni Italijanom. Slovenske gospodarske organizacije, kakor n. pr. Slovensko gospodarsko združenje in Kmečka zveza ne smejo imeti svojih lastnih predstavnikov niti v Zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo. Slovenci ne smejo imeti več lastnih bank, od kar jih je fašistična vlada izročila italijanskim ali kratko likvidirala ali pa so njihovo premoženje uničili fašisti z ognjem. Ako neki italijanski ustanovi zadisi slovenska zemlja, potem jo lahko ugrabi po ceni 200 lir za kvadratni meter, čeprav je zemlja na prostem trgu vredna nad 1.000 lir za kvadratni meter. Ustanova se kratko proglasi za javnokorisno na podlagi 100 let starega italijanskega zakona. Kaj jim mar za mirovno pogodbo! Zakon je zakon, čeprav fašistični. Seveda samo tedaj, ko je njim tako prav.

To se dogaja v deželi, ki je pod zaščito Varnostnega sveta OZN, ki bi morala dajati dober zgled drugim. To je samomor OZN. Profesor Masani? Nov naslov, na katerega naše organizacije lahko pošiljajo svoje proteste ...

ALI BO DOVOLJ PETROLEJA ?

Predvidevanja ameriških strokovnjakov

S. rokovnjaki Ameriške petrolejske uprave zagotavljajo, da bo mogoče zaosistiti vsem vojaškim in civilnim potrebam v letin 1952-53, če bodo doseženi cilji načrta o povečanju petrolejske produkcije v svobodnem svetu, ki se sedaj izvaja.

Prepričani so, da bodo ti cilji tudi res doseženi. Poudarjajo, da so v čezmorskim krajini začeli izvajati več kot 50 načrtov za povečanje rafinerij, glede katerih pričakujejo, da bodo do konca prihodnjega leta izvedeni; s tem se bo produkcija vsako leto povečala dnevno za 400.000 soščkov (po 147 litrov, tako da bo konec leta 1953 dnevna produkcija narasla za 200.000 soščkov.

Edina petrolejska proizvoda, ki resno skrbita ameriške strokovnjake, sta letalski bencin in gorivo za reakcijska letala. Seveda sodelujejo petrolejske družbe z vlado pri ukrepih, ki so namenjeni povečanju tudi te proizvodnje. Produkcija letalskega bencina se je sicer v zadnjih 18 mesecih podvojila. Letošnje potrebe svobodnega sveta cenijo na 12 milijonov soščkov na dan. Pričakujejo, da bo tudi proizvodnja približno ista.

Ce bo povečanje povpraševanja po petrolejskih proizvodih naraslo prihodnje leto v istem odstotku, kakor je to bilo v tretletnem razdobju 1949-51, bo povečana produkcija dala dovolj olja za prihodnje leto.

Računajo, da bo zmogljivost tujih rafinerij dosegla konec prihodnjega leta 5,8 milijonov soščkov na dan. Povečanje zmogljivosti domačih rafinerij so predvidevali za pol milijona soščkov na dan v enem letu, tako da bi produkcija narasla od 7,33 milijona soščkov konec leta 1951 na 8,33 milijona soščkov konec leta 1953.

Zagotovljeno je tudi, da bodo domače in inozemske rafinerije prejele primeren delež v jeklu in drugem materialu in napravah.

V tretletnem razdobju 1949-51 je inozemsko povpraševanje naraslo hitreje kot ameriško. Strokovnjaki so zadovoljni, da lahko inozemske rafinerije proizvajajo 32.000 soščkov več kot 768.000 soščkov na dan, cilj, ki ga je postavila Uprava za obrambno produkcijo. Ta cilj je bistven za kritje najmanjših vojaških in civilnih potreb.

V skupni čisti dodatni zmogljivosti inozemskih rafinerij predvidevati za dvelet-

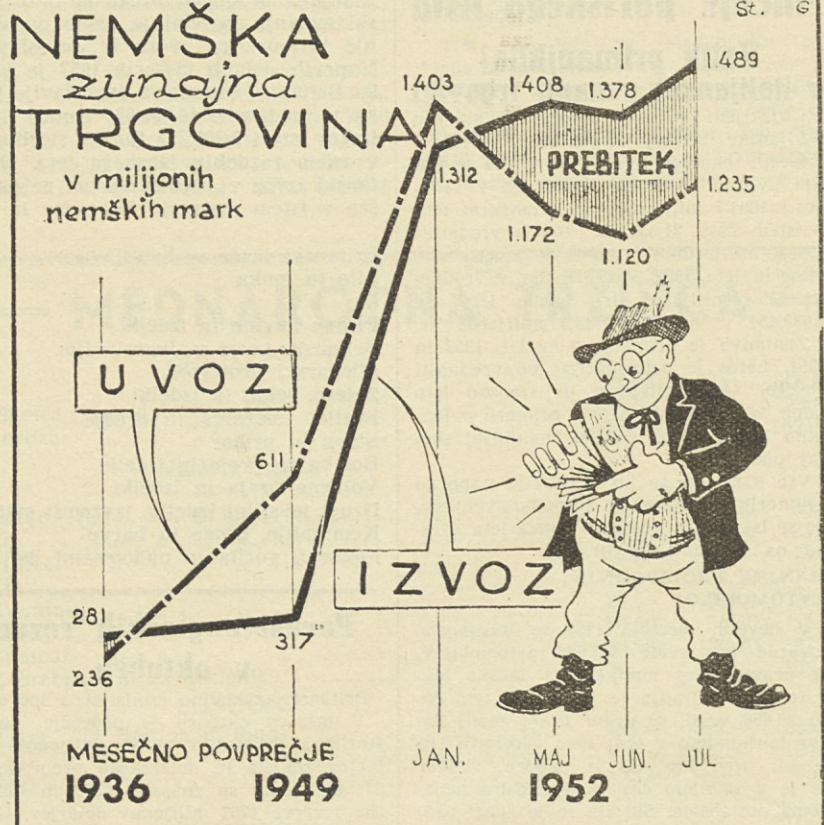
no razdobje 1952-53, vodi zahodna Evropa s 388.000 soščkov. Sledi področje Karaibskega morja s 135.000, Kanada s 103.000, ostala področja zahodne poloble s 83.000 in druga področja vzhodne poloble s 82.000 soščkov.

Razdelitev ameriških dobav redkega materiala in naprav za povečanje petrolejske industrije v inozemstvu je samo del ameriške pomoči za povečanje produkcije petroleja in petrolejskih izdelkov v drugih svobodnih državah. Tudi ameriške družbe so izdale ogromne vsote za svoje inozemske posle.

Ameriški petrolejski institut je izra-

čunal, da bodo izdale ameriške družbe od konca vojne do konca leta 1952 2429 milijonov dolarjev za svoje inozemske posle. Ti zunanji izdatki skupno s 17.305 milijonov dolarjev, ki so jih porabili za domače posle, so dvignili naložbe ameriškega kapitala v petrolejski industriji na skoraj 20 milijard dolarjev.

Nobena industrija v Združenih državah ni še nikoli v tako kratkem roku vložila takega kapitala za povečanje produkcije. Seveda je vzrok temu povečanje povpraševanja po petrolejskih izdelkih, ki je sedaj že za 50% večje kot po zaključku zadnje vojne.

Zaradi povečanja konkurence nemške industrije se vzmernirajo zlasti Angleži. Kako je narasla nemška zunanja trgovina v povojnem času, nam kaže naslednji podatki. Uvoz Zahodne Nemčije je znašal v januarju 1952 1402 milijonov nemških mark, v maju 1172, v juniju 1120 in juliju 1235 milijonov mark; izvoz v istih mesecih 1312, 1408, 1378 in 1489 milijonov nemških mark. V letu 1949 uvoz 611 in leta 1936 236 milijonov, izvoz leta 1949 317 in leta 1936 281 milijonov nem. mark.

Mednarodna trgovina

AVSTRIJSKI VZTRAJAJO PRI VIŠOKIH CENAH

Avstrijski izvozniki nikakor ne popuščajo od dosedanjih cen. Nasprotno, prevladuje težnja navzgor, še posebno, ker se je povečalo povpraševanje za italijanske strani. Dunajski zvezna trgovinska zbornica ugotavlja v svojih poročilih nazadovanje izvoza in zahteva, da vlada za njegovo pospešitev odstrani vse birokratske ovire pri izvozu.

V italijanskem kliringu stane avstrijsko blago fco postaja Trbiž neocarinjeno, deske 23.000-24.000 lir kub. m, tramovi 13.500, tombante po levantskem običaju fob Trst 40 dolarjev.

V bližnjem vzhodu ni zaključil Trst v zadnjem času posebnih kupelj. Levant še ne kaže volje, da bi kupoval v Trstu po dosedanjih cenah. Poročajo, da je Libanon nabavil v Romuniji 30-40.000 kub. m desk po 36-37 dolarjev, cif pristanišče izkrcanja.

PODRAŽITEV ČESKOSLOVASKEGA LESA

Češkoslovaško izvozno podjetje «LI-GNA», ki edino sme izvažati les, je s posebno okrožnico določilo nove cene izvoznega lesa. V ta namen je razdelilo izvozno blago v 8 raznih vrst. Za izvoz prihajajo v poštev količine po 300, 500, 1000, 2000, 3000 in 5000 kubnih metrov. Razlika v ceni med količinami sme znašati največ 3 dolarje. Glede najvišje količine (5000 kub. m) je «LIGNA» določila za 2 dolarja višjo ceno, kakor je bila do sedaj v običaju za blago, zaključeno fob Trst. Doselej je blago stalo 34 dolarjev s popustom 2%, v bodoče bo stalo 36 dolarjev fob Trst; najmanjša količina (300 kub. m) bo imela ceno 39 dolarjev.

CENE V RIMU

Rimska trgovinska zbornica sporoča naslednje cene italijanskega lesa v prodaji na debelo fco skladišče: jelove deske I 43-47.000 lir kub. m, II 34-37.000, III slabše kakovosti 30-32.000, III 27-29.000; stebri 34-35.000; neobrobljena bukovina 21-24.000; kostanj Lazio 27-29.000; kostanj Campania 25-28.000; topolove vezane plošče 4 mm 98-105.000 lir kub. m.

Slovenski pomorščak iz Trsta je v zadnji številki opisal, kako so ga Genovežani prevarili in mu prodali ladjo s črvinim dnom.

Dalekosežnost tega žalostnega odkritja, sem spoznal šele naslednjega dne. Pristaniščne oblasti so mi zabranile tovorjenje ladje in mi izdale izpolnjeni dovoljenje pod pogojem, da ob prihodu v Trst takoj obnovim črvinu dno, ker bi mi v nasprotnem primeru vzeli brodske dokumente. Posledice tega so bile: odredi se dobro plačnemu tovoru do Trsta in izpostavljanje novim — kakor sem tudi pozneje preizkusil — pomembnim stroškom za obnovitev ladijskega dna.

Poveril sem vso zadevo poznanemu genovskemu advokatu, strokovnjaku v pomorskih vprašanjih in s prazno ladjo plovil proti Trstu. V šestih dnevih plobe do Trsta, sem imel dovolj časa za premišljevanje in ni mi bilo težko ustvariti si podrobno sliko o načinu kako so me podvezetni Genovežani prevarali.

Ko so ti namreč opazili, da je ladja začela na vseh krajih puščati, so jo izveleki na suho in prebarvali podvodni del, kjer so jo črvi nagrizli, s posebno gosto barvo, katere naj bi začasno preprečila pronicanje vode in hkrati pokrila črvinu površino. Prebrisani mešetar je medtem razposlal na vse strani pombude za prodajo, po za tedanje čase zelo nizki ceni, od katerih ena je tudi po naključju prišla meni v roke.

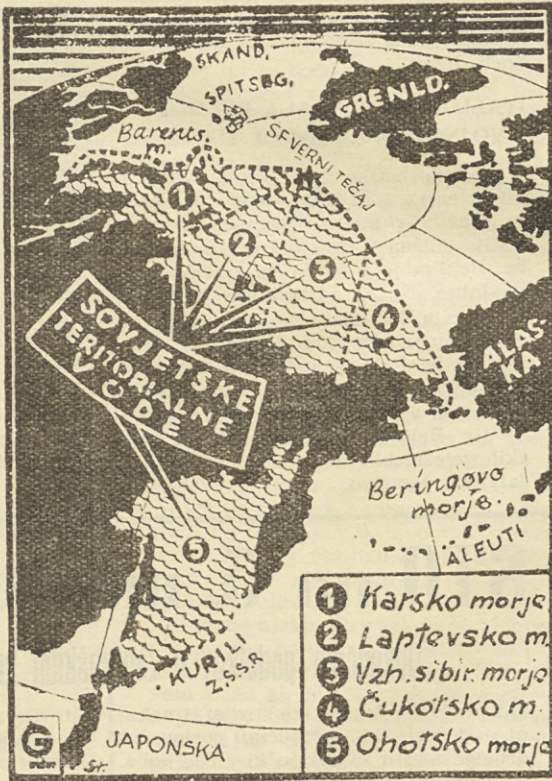
Ker so prodajalci dobro vedeli, da bo vsak kupec zahteval pregled pod-

BOLCAN — Jelka: hlodi za žago 13 tisoč 500-15.000; deske tombante 26-30 tisoč; deske I sort. 39-44.000, II 30-35 tisoč, III 23.500-26.500; deske manjše mere 22-25.000. Macesen: hlodi za žago I 13-16.500; deske I sort. 39-47.000, II 30-37.000, III 22-26.000; deske manjših mer 18-24.000 lir kub. m.

ODPRAVLJENA CARINA NA IZVOZ SVEDSKEGA LESA

Iz Stockholma poročajo, da je počenši s 1. novembrom švedska vlada odpravila carino na izvoz lesa, lesovine in vseh lesnih proizvodov. V veljavi bo samo omejitev, po kateri izvoz smrekovega lesa ne sme presegati 25 odstotkov izvoza drugih vrst.

Nova sovjetska morja

S posebno objavo si je Sovjetska zveza prisvojila morja ob Severnem tečaju, ki so navedena na našem zemljevidu. Proglasila je ta morja za sovjetske teritorialne vode. — Ta korak Sovjetske zveze spravlja tudi v zvezo s širjenjem ameriških letalskih oporišč v smeri proti severnemu polu. Sovjetska vlada se je hotela zavarovati proti prodiranju Amerikanov, ki bi lahko zaprlo sovjetske prometne žile na severu.

iz TRSTA v BUENOS AIRES

vodnega dela ladje so poprej ukrenili vse mogoče, da tudi to preprečijo in ladjo izročijo brez takega pregleda. Kako so uspeli, to organizirati, si se daries ne morem zamišljati, toda sumim, da je tu imel prste vmes mešetar, ki je gotovo že prej večkrat to prakticiral. Zanimivo je bilo pri tem obnašanje brodograditelja, ki je potem, ko je brezdomno inkasiral nagrado od prodajalcev in se s tem prebričal, da je bila kupčija zaključena, poskušal in uspel zasluziti še zmenoj, ki sem bil takorekč njegova neposredna žrtev.

To naj bi bila strateška stran načrta, medtem ko je taktična obstajala v prijazen sprejemu na predvečer pogajanj z razkazovanjem genovskega gočnega življenja ob spremetih šampanja, brezkončnega in popolnoma nepomembnega govorčenja, poudarjenega s prijateljskim trepljanjem po ramah, zaklinjanju na poštenost in iskrenost pod ceno vseh članov obilne družine in nešteto svetnikov ter komeno po doseženem uspehu, tajinstveno izglajenje na kratke oddih na bližnji Riviero, ne da bi označil kraja niti ljubosumni ženi.

Ko sem po dvomesečnem popravljanju ladje, zapustil ladjedelnico in se zopet lahko posvetil svojemu vrakodnevemu delu v pisarni, sem nekega

Socialni VTRINKI

Višje najemnine po svetu

V Zahodni Nemčiji Vlada Zahodne Nemčije je zvišala najemnine v starih hišah za 10%. Povišanja bo deležno 3,08 milijona stanovanjskih hiš. Povprečno stane stanovanjska enota (prostor) 30-35 nemških mark na leto. Zadnje povišanje bo vrglo hišnim posestnikom 100 milijonov mark; od tega pojde 12 milijonov za podpora brezdomcev.

V Angliji

Angleški minister za graditev stanovanj Mac Millan je izjavil, da vlada vztraja pri načrtu, po katerem bodo zgradili 300.000 novih stanovanj na leto. Na sestanku konservativcev v Scarboroughju je bila postavljena zahteva, da je treba zvišati najemnine tako, da se bodo krili stroški za popravila in vzdrževanje poslopij.

V Jugoslaviji

Predsednik Gospodarskega sveta B. Kidrič je napovedal povišanje najemnin za 100%, da bi ohranili ravnotežje med blagovnimi in kupnimi skladi. Dodal je, da so sedanje najemnine sorazmerno nizke in ne dajejo možnosti za vzdrževanje in popravila stanovanjskih poslopij ter ne vzpodbujajo k nadaljnji graditvi. V smislu uredbe 1945 znašajo sedanje najemnine 60% predvojnih.

Ali je preveč uradnikov v Italiji?

Giovanni Scanga trdi v nekem rimskem listu, da ni upravičena trditve, da je v Italiji preveč državnih uradnikov. Število državnih uradnikov sicer narasča, vendar se je tudi področje, na katerem se danes država uveljavlja, razširilo. Število državnih civilnih in vojaških uradnikov je leta 1914 doseglo 150.344; leta 1923 je Italija dobila nov uradniški ustroj. Tedaj je bilo 184.182 dr-

ZITARICE

PIACENZA. Mehka pšenica proizvodnje 1952: fina 7.600-7.650 lir stot, dobra 7.500-7.600, navadna 7.400-7.500; koruza proizvodnje 1952: fina 6.150-6.250, dobra 5.700-5.900; oves proizv. 1952: 5.700 do 5.900; pšenična moka tipa 00 9.400 do 9.500, tipa 0 8.400-8.500, tipa 1 8.100 do 8.200; koruzna moka fina 7.150-7.250, dobra 6.450-6.550.

MANTOVA. Neoluščen riž: srednje vrste: P.6 7.000-7.300, vialone nano 6.800 do 7.200; fin: vialone nero 7.600-8.000; superfin: R.B. in Sesia 7.400-7.700; arborio 7.500-8.000. Oluščeni riž: srednje vrste: P.6 11.900-12.300; vialone nano 13.200-13.400; fin: vialone nero 13.800 do 14.200; superfin: R.B. in Sesia 12.800 do 13.000; arborio 15.200-15.500.

30.000 TON ČESKEGA PREMOKA

Bavarska deželna zbornica je zahtevala od ministrstva za gospodarsvo, da ustavi uvoz 30.000 ton češkoslovaškega premoka, ker ta škoduje nemškemu rudniku. Ministrstvo je odgovorilo, da ne more tega storiti, ker so peti v bavarskih steklarnah prirojene češkemu premogu; sicer bi se tudi Češkoslovaška uprila omejitvi zahtevi.

žavnih nameščenec. V letu 1952 pa znaša to število 1.080.000. Pisec trdi, da je to število glede na nove naloge, ki jih ima država, prenizko; prav zaradi tega zaoztajajo posli po državnih uradih. Po njegovem mnenju ni potrebna preobrazba celotnega uradniškega ustroja, temveč se je treba lotiti samo posameznih vprašanj, ki sestavljajo celoten problem. Pisec je nasproten zakonu z dne 18. aprila 1952, po katerem se plače državnih nameščenecv ne uravnava avtomatično po gibanju življenjskih stroškov.

Mnenja o vprašanju italijanskega uradništva se torej križajo; kajti mnogi piscev zahteva preobrazbo celotnega ustroja in skrčenje uradništva.

PO SVETU

EISENHOWER NAMESTO TRUMANA

Pri predsedniških volitvah v ZDA so zmagali republikanci. Na mesto demokrata Trumana bo postal predsednik ZDA republikanec, bivši general Eisenhower, znan iz zadnje vojne. Težko je reči, kaj bo Ameriki in tujim narodom prinesla ta izvolitev, ker sta zunanjo politiko sporazumno vodili obe stranki. Eisenhower je dajal med volilno agitacijo izjave, ki so si pogosto povsem nasprotovale. Glavni namen mu je bil, privabiti volivce. Eisenhower se je kazal v glavnem še večje nasprotnika Sovjetske zveze in posiljanja gospodarske pomoči Evropi.

VOJNE NE BO

Angleški zunanji minister Eden je izjavil, da smo danes bolj oddaljeni od vojne, kakor smo bili pred letom dni. Anglija si prizadeva, da bi si pridobila prijatelje med tistimi državami, ki želijo svobodo in mir.

Trgovci, jestviničarji, mesarji, peki!

PAPIR

vseh vrst za ovoje slamnati, sivi, pergamin vrečice in drugi

PAPYROS

TRST - UL. F. Severo št. 10

Kližite telefonsko štev. 64-53

Kvalitetno blago - Nizke cene

Dostavljamo na dom!

MIZARJI KMETOVALCI PODJETNIKI

Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in parkete nudi najugodnejše

CALEA

Tel. 90441 T R S T

Viale Sonnino, 24

Mesimport

D. Z. O. Z.

UVOZ-IZVOZ ŽIVINE

TRST - ULICA VALDIRIVO ŠT. 35/II. - TELEFON 31-942

TVRDKA USTANOVLJENA LETA 1883

Destilacija esenc Janoušek

TRST - Barkovlje - TRIESTE - Barcola - TELEFON 29-963

Lastna proizvodnja in izvoz:

eteričnih olj za lekarniško uporabo in izdelavo parfumov; eteričnih olj za izdelavo dišečih mil in kozmetičnih izdelkov; esenc za izdelavo likerjev, sirupov in slaščičarskih proizvodov; neškodljivih barvil in aromatičnih kemičnih proizvodov.

selnih malih, lesenih ladij, ki so morale iskati samo lokalno delo, kot je bil to primer v Tržaškem zalivu; prevoz peska iz ustja Soče v Trst ali pa celuloze iz jadranske obale, po notranjih kanalih in Torviscoso. Druga delila ni bilo, ker so moderne motorne ladje omenjene toneže ob vsakem vremeni oprablale to delo med našim zalivom in Srednjim vzhodom ter Severno Afriko.

Prva posledica vsega tega je bil nagel padec cen lesenim ladijam. Tako so cene teh v enem letu padle skoro za polovico.

V družbi kjer sem sodeloval, je bil položaj vsled tega zelo resen. Kapital, ki je bil vložen v ladje, je prinašal minimalne koristi v primeri s tistim, ki ga je družba investirala v veletrgovino z lesom. Njeni upravniki so vsled tega prišli do odločitve, da vsaj eno teh ladij prodajo. Ker bi pa s prodajo na domačem trgu zaradi podca cen realizirala komaj polovico kapitala, uporabljene za nakup, je družba sklenila ladjo prodati v inozemstvo. V Evropi je bilo to skoro nemogoče, ker je v drugih obmorskih državah tostran železne zavese vladalo popolnoma isto stanje kot v Italiji.

Golo naključje je enega od upravnikov družbe seznanilo z nekim grofom onstran Soče, ki se je zaradi bojznosti pred dvomljivim izidom volitev v Italiji 1948. leta, nameraval preseliti v Argentino v Južni Ameriki. Ker je v tej državi imel več znanec, starih naseljenecv so mu ti svetovali, da s seboj pripelje stroje za postavitev male žage v bližini Buenos Airesa. Ker je

GOSPODARSKA ABECEDA

XX

komisionar ali opravnik — je trgovski posrednik, ki kupuje ali prodaja blago po naročilu nekoga drugega, ki mu pravimo komitent ali naročitelj. K. izvrši vsako naročilo tako, kot če bi to delal zase ter je odgovoren za vse posle, ki jih sklene s strankami. Za svoje delo ali trud dobi od naročitelja provizijo (komisijo, odpravnino) in ima pravico na povrnitev vseh stroškov, ki jih je imel v zvezi s poslom. O nakupu ali prodaji izve račun (komisijski nakupni oz. prodajni račun). Po italijansko k. se imenuje commissionario, fr. commissionaire, facteur, angleško factor, commission agent.

koncern — pomeni tesno povezavo podjetij med seboj s skupno upravo in enotnim vodstvom. K. je torej skupina podjetij, ki ohranijo sicer svojo pravno samostojnost, a gospodarske ne. Podjetja v k. veže interesna skupnost n. pr. pokup določene vrste blaga ali tudi več vrst, da nato lahko diktirajo cene. Posebna vrsta so finančni k., ki nastanejo iz finančnih interesov (Investment Trust, Holding Company).

konkurenca — je tekmovanje več oseb zaradi doseganja določenega namena, katerega ne more vsaka doseči v isti meri. V trgovini pomeni poskus izpodriniti s tržišča tekmecekonkurenta: prodajalci ponujajo blago po najugodnejših cenah; kupci pa postavljajo višje cene. V svobodni k. močnejši izpodrine slabšega. Nelojalna k. (ako se z nedopustnimi sredstvi, uporabo tujih žigov-mark, imitacija izdelave blaga i. sl. odvrčajo klienti od konkurentov) se kaznuje.

konosament — je ladijski tovarni list in predstavlja blagovni vrednostni papir, s katerim brodersko podjetje (kapetan ladje) potrdi prevzem v konosamentu navedenega blaga za prevoz po morju. K. vsebuje obvezo, da se bo blago izročilo na določenem mestu naslovniku ali predložitelju konosamenta. K. je lahko imenski, na ukaz (all'ordine) in na prinosnika (al portatore). Ce je na prinosnika (al portatore), Ce je na kapetana ladje izročitev blaga; imenski k. kroži z navadno cesijo, na ukaz ali na prinosnika kroži v mejah predpisov, ki urejajo kroženje kreditnih listin. Velik pomen k. je v tem, da ga moremo izročiti kupcu blaga, ki se plove po morju, da ga lahko izročimo banki za zavarovanje kredita in dokazuje sklenitev pomorske prevozne pogodbe.

konto (fr. compte, nem. Konto, Rechnung, angl. account) — pomeni v knjigovodstvu račun. Je to poseben način računanjanja premoženjskih in glavninskih vrednosti tako, da se na levo stran-debetno-beležijo večanja, na desno-kreditno pa manjšanja imetja, kar omogoča hitro ugotovitev stanja na posameznih računih s prostim odštevanjem manjše strani od večje. K. vsebujejo knjigovodske knjige ali pa jih vodimo na kartonskih listkih (kartotečno knjigovodstvo).

DENAR

LIRA

V tednu do 31. oktobra je lira nasproti dolarju in zlatu nekoliko popustila, kakor je razvidno iz spodnje razpredelnice. Ta pojav je toliko bolj zanimiv, ker so zabeležili pri francoskem franku povsem nasproten razvoj.

Valute	25. okt.	31. okt.
dolar	635,50	639,50
šv. frank	148,—	148,50
funt zl.	7350,—	7175,—
marengo šv.	5875,—	5875,—
zlatoto gr.	776,—	778,—

BANKOVCI

Rimski listi poročajo, da krožijo po Italiji 1000-lirski bankovci. Teh ni težko spoznati, ker so na slabem papirju in slabo izdelani. Tako n. pr. sta črki »A« in »N« v označbi »Banca d'Italia« šibki v primeri z ostalimi.

FRANK

Francoski frank si je do 1. novembra opomogel. Dolar je 31. oktobra notiral v Parizu 388 frankov. Prav tako je frank pridobil na vrednosti nasproti švicarskemu franku, ki je veljal 1. novembra 90 fr. frankov, teden poprej 93 fr. frankov. Frank je napredoval tudi nasproti zlatu. Kilogram zlata v palicah je dne 1. novembra stal 487.000 frankov, teden poprej 495.000 fr.; napoleon je zdrgnil od 3520 na 3740 frankov. Utrditve francoske valute pripisujejo odločni finančni politiki francoske vlade. Ugodno je vplivala seveda tudi vest o obsežnih ameriških vojaških naročilih (off shore) Franciji.

ANGLEŠKI FUNT

Poročila iz Curiha govorijo o zboljšanju položaja angleškega funta. Angleške devize proti takojšnjemu inkasiranju so 30. oktobra v Curihu prodajali po 2,80 dolarja. Terminski funt na en mesec je bil samo za malenkost nižji (2,79 1/2 dolarja), na tri mesece 2,78 1/2 dolarja. Angleške devize na tromesečni rok so na začetku septembra stale komaj 2,75 1/2. V Londonu se niso popolnoma zadovoljni s tem razvojem. Sami priznavajo, da funt še ni izven vsake nevarnosti. Razvoj angleške trgovinske finance še ni ugoden. Angleška industrija vedno bolj čuti nemško in japonsko konkurenco.

AVSTRIJSKI ŠILING

Avstrijski šiling je v Curihu še vedno šibak. Sezonsko padanje tujkega prometa ne vpliva ugodno na potek tečaja šilinga. Šiling je v Curihu nazadoval na 15,10 švicarskih frankov za 100 šilingov.

KANADSKI DOLAR

Kanadski dolar je še vedno nad ameriškim dolarjem, vendar je v zadnjem času nasproti temu popustil, in sicer od 1,04 na 1,03 ameriškega dolarja.

Valute na prostih trgih

		24. X.	31. X.	Raz. v o/o
Franki	Curih Bruselj	1067 12,812	1,09 13,012	+2,15 +1,56
Dolar	Pariz Curih Bruselj	397,00 4,287 51,32	388,00 4,285 50,90	-2,26 -0,04 -0,81
Funt	Pariz Curih Bruselj	990,00 10,777 130,00	990,00 10,78 129,00	+0,09 -0,08
Frank švic.	Pariz Bruselj	95,00 12,025	90,00 11,90	-3,22 -1,03
Frank belg.	Pariz Curih	757,50 8,36	745,00 8,40	-1,65 +0,47
Marka	Curih	90,25	91,25	+1,10

Tečaj za 100 enot, razen tečajeve dolarja n funta šterlinga, ki ustrezajo enoti.

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZTRUŽENIA

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10/I. - TELEFON ŠT. 76-08

NOVE IZREDNE DOKLADE

Zaradi zvišanja življenjskih stroškov je bila s 1. okt. 1952 zvišana izredna doklada. Navedli bomo tu višine izrednih doklad za nekatere kategorije uslužbencev (v lirah).

Industrijski sektor:
Uradniki (mesečno)

	Moški	Zenske
I. kat.	21.099	19.175
II. kat.	19.565	16.991
III. kat.	17.836	15.496

Delavci (dnevno)
specializirani
kvalificirani

	Moški	Zenske
697,50		
685,—		
672,—		

Trgovinski sektor (mesečno)

	Moški	Zenske
Kat. 1, 1b, 5	22.295	21.164
Kat. 2, 6a, 6b, 6c	20.761	18.967
Kat. 3, 7	19.565	17.940
Kat. 4, 8	19.032	17.485
Vajenci: nad 21 let	18.733	16.276
20—21 let	18.616	16.172
19—20 let	16.926	13.286
18—19 let	16.770	13.052
17—18 let	14.027	11.791
16—17 let	13.910	11.700
izpod 16 let	7.904	7.800

Delavci: Glede na kvalifikacijo delavca znaša izredna doklada za moške 743,50, 731, 725, 718, a za ženske 680, 669, 664, 658,50 lir mesečno.

Obtinski sektor
Specializirani delavci
kvalificirani delavci
navadni delavci

	87,19 na uro	85,63 na uro	84,— na uro

Vajeniške mezde

Za vaje v mizarjskih, mehaničnih, fotografskih in električarskih obrtnih vajenjak sledijo minimalne mezde:

Prvo polletje ne glede na starost vajenca lir 16,91 na uro.

Drugo polletje ne glede na starost vajenca lir 30,29 na uro.

Drugo leto vajeniške dobe:

izpod 16 let	lir 37,29
od 16 do 18 let	59,64
od 18 do 20 let	77,04

Tretje leto vajeniške dobe:

od 16 do 18 let	64,95
od 18 do 20 let	82,35
iznad 20 let	93,20

Cetirto leto vajeniške dobe:

od 16 do 18 let	70,27
od 18 do 20 let	87,67
iznad 20 let	98,52

V gornjih zneskih je že vračunana izredna doklada.

Nove zakonske določbe

V uradnih listih ZVU izšli v mesecu oktobru t. l. so bili objavljeni sledeči ukazi:

Ukaz št. 166 z dne 25. 9. 1952: Prehodni predpisi za natečaje za bolniške zdravnike.

Ukaz št. 167 z dne 25. 9. 1952: Podaljšanje poljedelskih pogodb.

Ukaz št. 168 z dne 25. 9. 1952: Vozaška dovoljenja za vozače motornih koles (sprememba zakonika o cestah).

Ukaz št. 169 z dne 1. 10. 1952: Razširjenje posrednega uradnega pripoznanja javne koristnosti za železniška dela.

Ukaz št. 170 z dne 2. 10. 1952: Proglaseitev gradnje električnega voda visoke napetosti v nekatere vaši občin Devin-Nabrežina in Zgonik za obtekoristno in nujno potrebno.

Ukaz št. 171 z dne 14. 10. 1952: Razširjenje predpisov kr. odloka z dne 8. jan. 1931 št. 148 na uslužbenice pri mestnih in izvenmestnih filibusnih progah in pri mestnih avtobusnih progah.

Ukaz št. 172 z dne 16. 10. 1952: Posvetovalna komisija za kršitve valutnih predpisov.

Ukaz št. 173 z dne 16. 10. 1952: Državni sklad za zavarovanje in podporo odvetnikov in pravnih zastopnikov.

Ukaz št. 174 z dne 18. 10. 1952: Ustanovitev sklada za prilagoditev pokojnikov za namene pri upravnih trošarjih.

Ukaz št. 175 z dne 18. 10. 1952: Določitev povprečne pogodbene dnevne plače v pogledu zavarovanja proti neugodam pri nosačih v drugih in družbah.

Za dopolnitev trbiške proge 43 milijard

Italijanski minister za javna dela Alidiso se je v svojem poročilu pred italijansko zbornico dotaknil tudi vprašanja dopolnitve **pontebške železnice** (proge Trst—Triž—Beljak). V svojem poročilu priznava nujnost ureditve te proge, in sicer tako, da bi se od Pontebe zgradil predor skozi Alpe v smeri Smorhaja v Ziljski dolini. Izvršitev tega načrta bi stala ogromno vsoto 43 milijard lir. Potreben bi bil sporazum z Avstrijo. Za zdaj je na dnevnem redu vprašanje dograditve drugega tira na sektorju Videm—Karnija. Uprava italijanskih železnic je že vključila v svoj delovni načrt modernizacijo proge na sektorju Karnija—Ponteba. Ministrstvo za javna dela proučuje načrt za dograditev drugega tira na progi Cremona—Ponteba. Ta načrt bo razširjen tudi na sektor Videm—Humil—Gemono. Kakor hitro bo avstrijska vlada, ki je bila za to že zainteresirana, dala svoj pristanek za zgraditev predora skozi Karnijske Alpe, bo italijansko ministrstvo za javna dela izdelalo načrt za gradnjo proge od Pontebe do italijansko-avstrijske meje.

V Kopru v Izoli in Piranu. Delavci bodo imeli splošen in strokovni pouk v slovenskem in italijanskem jeziku. Na tečajih bodo poučevali profesorji srednjih šol navedenih mest. Pouk se začne 3. novembra.

Avto - moto šola v Umagu.
Občinski odbor Narodne tehnike je odprl avto-moto šolo v Umagu s hrvaškimi in italijanskimi oddelki. Teoretični tečaj traja 2 meseca in praktični 1 mesec. V obeh oddelkih se je vpisalo 86 tečajnikov.

Mejloracije v dolini Mirne
Do sedaj je bilo za te mejloracije izdanih 60 milijonov dinarjev. Za prihodnje leto pa je predviden nadaljnji znesek 120 milijonov. Do sedaj je bilo pridobljenih 800 hektarov in v novimi namakalnimi napravami je pridobljenih nadaljnjih 250 hektarov.

V. R.

ZA POVZDIGO KMETIJSTVA V CONI B

Koper, 3. nov. Vinogradniki niso letos zadovoljni s količino pridelka grozdja. Splošna obveznost vseh zasebnih, združenih in državnih producentov vina je, da do 20. novembra t. l. prijavijo Okrajnemu ljudskemu odboru pridelano količino vina. Zato imamo na razpolago samo zasebne cenitve sicer dokaj poučenih ljudi. Za koprski okraj menijo, da bo znašal letošnji pridelek vina okoli 65 odstotkov lanskega pridelka.

Nov pojav pa je, da ni bilo lete potrebno nagovarjati zlasti zasebnih vinogradnikov, da oddajo pridelek grozdja na predelavo v veliko Vinsko klet v Skočjanu. Sami so vozili v takšni meri, da je nazadnje morala klet celo odklanjati sprejemanje grozdja. Pri veliki kapaciteti kleti je to zanj letoš velik uspeh.

Povečanje površine vinogradov v bujskem okraju
V bujskem okraju imajo letos v narčtu nasaditev 400 tisoč trt. Pri Savudriji je že pripravljen svet 14 hektarov za novi nasad trt. Pri Bujah se tudi že pripravlja pripravnno zemljišče v isti namen. Zdruge v bujskem okraju računajo, da bodo novi nasadi vrgli v petih letih 20 vagonov grozdja na leto.

Predvidena je v obeh primerih intenzivna mehanizacija vseh del, tako da bo proizvodnja narasla in bo potrebno malo delavcev za vse delo v vinogradih.

Grožnjanski občini je potrebna pomoč za naprednejše kmetijstvo.
Razen v južnem delu občine imajo ljudje trdo življenje. V severnem delu občine je pridelek žita in koruze premajhen, da bi se težko delo rentiralo. Trte bo treba boljše izbirati za ta kra-

ški svet. Tudi donosnost vinogradov zastoja za naprednejšimi kraji istrske cene. Razmišljajo, da bi se izvršil tudi v teh krajih poskus s sajenjem tobaka. Izkušnje s tobakom blizu Rovinja in Poreča so jako dobre. Pridelek je obilen in cena relativno zelo ugodna. Ljudje bi zaslužili s tobakom veliko več kot z žitom ali koruzo. Obsejna kraška tla bi kazala izrabiti koristneje za ovčevrejo in izvajati pogozdovanje. Južni del grožnjanske občine se že pravilno preusmerja na oljke in trto.

Večerni tečaj za delavce
Svet za prosveto in kulturo v Kopru je ustanovil večerne tečaje za delavce

Piranske soline pod jugoslovansko upravo

Zakaj je Italija zanemarila soline

Piran, oktobra
V strunjskem zalivu, pri Sv. Luciji in zlasti pa ob izlivu reke Dragone v sičjski dolini se razprostirajo piranske soline, ki zavzemajo površino 620 hektarov. Te soline so bile v srednjem veku glavni življenjski vir mesta Pirana in njegove okolice. Pridobivanje morske soli pa tvori še dandanes eno izmed važnih gospodarskih panog gospodarstva koprškega okraja. Saj je v času sezone zaposlenih pri tem delu nič manj kot 450 delovnih moči, med katerimi pa niso vsote družine solinarjev, ki jim pomagajo pri njihovem delu. Poleg tega je zaposlenih v času sezone še okrog 16 motornih jadrnic, ki prevajajo pridobljeno sol v skladišča, in večje število priložnostnih delavcev, ki natovarjajo in raztovarjajo sol.

Sezona se pričena 1. aprila in traja do prvega večjega dežja v septembru. Ker sta meseca april in maj posvečena predvsem pripravljalnemu delu traja prava proizvodna sezona dobre tri mesece, in sicer junij, julij, avgust in deloma tudi september. Izven sezone je zaposleno le manjšo število delavstva, ki opravlja potrebna vzdrževalna dela.

Povprečni letni pridelek soli znaša 25.000 ton. Višina pridelka je seveda odvisna od klimatičnih prilik posameznega poletja (vetrovi, padavine itd.). **Največji pridelek v povojnih letih je bil dosežen leta 1947, ko so pridelali 42.000 ton soli. Tudi letošnje leto je bilo ugodno,** saj je bilo letos pridelanih 34.500 ton soli. To pomeni, da so solinarji letos dobro zaslužili, kajti poleg redne mezde prejemajo še doleten zne-

Trst ne prejme „off shore“

Glede ameriških naročil vojaške narave, ki so znana pod imenom „off shore“, je posebni ameriški predstavnik v Evropi Williams H. Draper navedel dokončni obseg naročil za finančno leto od 1. julija 1951 do 30. junija 1952. Iz te izjave je razvidno, da podjetja Svobodnega tržaškega ozemlja, kakor so n. pr. ladjedelnice, ne bodo prejela nikakršnih naročil.

To zadevo smo sprožili v zadnji številki »Gospodarstva«. Med tem časom je bila tržaška javnost obveščena o zadregi ladjedelnice Sv. Roka v Miljah, ki nima dovolj naročil in ki ne more zagotoviti svojim uslužbencem dela, da bi lahko prehranjevali svoje družine. Z zadevo se je bavil tudi mestni svet v Miljah.

ERP oziroma ECA, ki je upravljala denarni sklad Marshallova načrta, in OECE, t. j. Organizacija za evropsko gospodarsko sodelovanje v Parizu, ki je bila povezana z ECA, sta priznavali Svobodno tržaško ozemlje kot neodvisno državno enoto. Tako je STO prejelo malo nakazila ERP popolnoma neodvisno od Italije. ECA je imela v Trstu tudi svoje odposlanstvo. MSA (Mutual Security Agency — Predstavnitvo za vzajemno varnost), ki je sledilo ECA, ignorira obstanek STO. Tržaški predstavnik MSA je podoben ameriškem predstavniku v Rimu. Glede nakazil Svobodnemu tržaškemu ozemlju naj omenimo, da se javnost ne obvešča o obsegu nakazil, ki pripadajo Trstu, pač pa se ta nakazila objavljajo pod oznako »Italija in Trst«.

V zadnji številki »Gospodarstva« smo ugotovili, da bodo na podlagi italijanskih poročil prejele italijanske ladjedelnice za 20 milijonov dolarjev naročil »off shore«. Po izjavi ameriškega predstavnika W. H. Draperja tržaške ladjedelnice ne bodo deležne naročil »off shore«. G. Draper sicer ni posebej omenil Svobodnega tržaškega ozemlja, pač pa je naštel vse ostale evropske države, ki bodo prejele ta naročila.

Celotna vrednost ameriških naročil Evropi doseže 729 milijonov dolarjev. Skoraj polovico tega odpade na Francijo, in sicer 350 milijonov; Italija dobi 140 milijonov, Anglija 75, Belgija 48, Holandija 41, Danska 6, Norveška 6, Švedska 2, Luksemburg 300.000 in Avstrija 100.000 dolarjev.

Evropske države bodo izdelovale zlasti municijo in razstreliva, in sicer polje v ta namen 355 milijonov dolarjev. Največ municije, razstreliva in opreme polje za pehoto, ostali del pa za morinarico in letalstvo. Ladjedelnice šestih držav so prejele za 173.300.000 dolarjev naročil

sek od vsakega stota pridelane soli. Tako sta letos solinarja Benedetti in Babič zaslužila okrog 175.000 din.

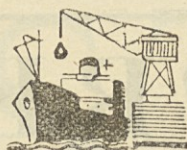
Spriči novih gospodarskih uredb, po katerih morajo sedaj podjetja sama skrbeti za vnovčenje svojih proizvodov, sta ravnateljstvo in delavski svet solin postavljena pred težko nalogo, kako vnovčiti letošnji obilni pridelek soli. To vprašanje bi ne bilo prav nič težko, ako bi Jugoslavija, ki je sicer v majhni meri še vedno navezana na uvoz inozemske soli, ne bila že nakupila večjih količin te soli. Jugoslavijo zalagajo s soljo rudnik Kreka v Bosni ter morske soline v Ulcinju, Piranu, Pagu in Stonu. Po velikosti so piranske soline na drugem mestu.

Pod jugoslovansko vojno upravo je bila proizvodnja piranskih solin znatno izpolnjenjena, kar je pripisati tudi disciplini solinarjev. Prejšnji italijanski monopol namreč ni imel nobenega interesa, da bi se bil potrudil za dvig proizvodnje, ker je imel v Italiji na razpolago veliko število solin s cenejšo proizvodnjo. Ker ležijo italijanske soline veliko južneje od piranskih in so zato klimatične okoliščine za pridobivanje soli veliko ugodnejše, se tam grabi sol samo enkrat ali dvakrat v sezoni. V piranskih solinah pa se opravlja to delo vsak dan. Zato je kakovost piranske soli mnogo boljša, a zato je tudi proizvodnja dražja.

Ker je domači trg nezaten, izvažajo piranske soline svojo sol predvsem v Jugoslavijo in v manjši meri tudi v Trst. Piranska sol se uporablja kot jedilna sol in v industriji, zlasti za soljenje rib, za kar je zelo prikladna. V prejšnjih letih so prevvažali sol, namenjeno v Jugoslavijo, večinoma po morju do Reke, od koder so jo odvažali po železnici v notranjost države; v zadnjem času pa je začel prevladovati direktni prevoz s tovornimi avtomobili, ker se je ta način prevoza izkazal za cenejšega.

Cevrav to ne spada v gospodarski list, bodi še povedano, da tvorijo piranske soline veliko privlačno moč za slikarje, ki so jim s svojimi belimi solinarskimi hiškami priljubljen motiv za njihova dela.

F. J.

PROMET v pristanišču

Med 16. in 22. oktobrom se je promet v tržaškem pristanišču gibal takole:

TRZASKE IN ITALIJSKE LADJE

«Maresa Z» je pripeljala iz Rio Marine 2.444 t železne rude in odpelula v S. Antico prazna. «Astra» je pripelula iz Capetowna z 2.555 t raznega blaga in odpelula v Benetke s preostalim tovorom. Pripule so: «Maria Carla» iz Genove s 440 t raznega blaga, «Aurora» iz Sidona z 10.685 t mineralnega olja, «S. Antonio» iz Akcaja s 1.723 t blaga, «Teresa Cosulich» iz Casablance natovornjena, «Titania» iz Berutti s 1.261 t, «Carlotta» iz Akcaja z 2.650 t železne rude, «Esperia» iz Berutti s 320 t, «Barletta» iz Carigrada s 301 t, «Isa Vigo» iz Calamate z 832 t. Odpule so: «Abbazia» v Hajfo z 250 t blaga, «Loredan» v Carigrad z 1.090 t, «Ortranto» v Carigrad natovornjena, «Italico» v Združene države prazna, «Anteo» v Tripolis prazna, «Campidoglio» v Aleksandrijo s 580 t, «Lamone» v Aleksandrijo natovornjena, «Vomero» v Carigrad natovornjena, «Patrizia» v Elusis z 260 t lesa, «Carlucia Viola» v Smirno s 1.380 t, «Marte» v Calamato s 440 t lesa in «Leme» v Buenos Aires natovornjena.

PANAMSKE: «Demostenes» je pripelula iz Tripolisa s 4.929 t mineralnega olja in odpelula v Pirej prazna. GR-SKA: «Plotarkis Blessas» je pripelula iz Eleusisa s 343 t blaga in se vrnila natovornjena, «Napktos» je pripelula iz Benetk prazna. ARGENTINSKA: «Rio Cuarto» je odpelula v Buenos Aires s 211 t blaga. HOLANDSKA: «Sio» v Hajfo s 466 t lesa. AMERISKA: «North Heaven» je pripeljala iz Norfolk. 9.850 premoga.

JUGOSLOVANSKE LADJE

«Titograd» je prispela z Reke prazna in odpelula v Heraklion natovornjena s 163 t lesa, «Vis» je pripelula z Reke prazna in odpelula v Elusis z 260 t lesa. Pripule so: «Tara» iz Raše z 3.400

t premoga, «Stutjeska» iz Rotterdam s 4.860 t premoga, «Vranjica» iz Porto Breira z 2.075 t železne rude. Odpula je »Zagreb» v Aleksandrijo natovornjena.

NAPOVEDANE JUGOSLOVANSKE LADJE

Po voznom redu »Jugolinije« bodo krcale v Trstu: »Zadare« 19. XI. na progi Reka — severne evropske luke ob povratku; na progi Jadran—Bližnji vzhod: »Skopje« od 5. do 12. XI., »Titograd« od 14. do 18. XI., »Zagreb« od 20. do 23. XI. in »Sarajevo« od 26. do 29. XI.

NOVO MADZARSKO POSOJLO

Madžarski radio poroča o tretjem »mironem posojlu«, vpisano je bilo 1,3 milijarde forintov (približno 41 milijonov funtov šterlingov) v premijskih in loterijskih obveznicah, ki se plačujejo v 15 letih. Madžarske oblasti so razpisale zadnji od leta 1949 vsako leto novo posojlo; prvo se je imenovalo »posojlo petletke«. Razpisali so jih vedno proti koncu žetve, ko imajo kmetje nekaj denarja v rokah.

„GOSPODARSTVO“

Izhaja vsak drugi petek. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9, tel. 89-33. — CENA: posamezna številka lir 20; za Jugoslavijo din 15; za cono B din 10. — NAROČNINA: za STO in Italijo letna 400 lir, polletna 220 lir. Pošt. ček, račun »Gospodarstvo« št. 11-7084; za Jugoslavijo letna 360 din, polletna 180 din, čekovni račun pri Komunalni banki: ADIT 6-90603-7 Ljubljana; za Cono B letna 260 din, polletna 140 din, naročnine se polagajo pri Centru tiska — Koper; ostalo inozemstvo 1 dolar. — OGLASI se naročajo pri PUBLIPRESS, Trg C. Goldoni 4, Trst, tel. 93-589, ali neposredno pri upravi »Gospodarstva«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m višine v širini enega stolca 40 lir, za inozemstvo 60 lir. Glavni urednik dr. Lojze Berč. Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak. Založnik: Založba »Gospodarstva«.

JESEN PRIHAJA, z njo tudi slaba vremena.

Ali ste že poskrbeli za novo obutev?

TREVISAN JOSIP

TRST, Ulica Vasari 10 - Tel. 69-6-61

IMA VELIKO IZBIRO NAJNOVEJŠIH MODELOV MOŠKIH, ŽENSKIH IN OTROŠKIH ČEVLJEV PO UGODNIH CENAH

PRODAJA TUDI NA OBROKE

POSTREŽBA TOČNA

KMETOVALCI IN VRTNARIJI, OBIŠČITE NAS!

Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena lastnega pridelka in inozemska - Trte, sadna drevesa, razne cvetlične sadike, vrtnice i. t. d. - Poljedelski stroji in druge potrebščine

SERVIZIO Bosch

FRATELLI NASCIMBEN

UVOZ - IZVOZ

NADOMESTNI DELI ZA AUTOMOBILE

IN ZASTOPSTVA

BOSCH - MARELLI - MERCEDES

Dovršeno opremljena delavnica za popravila električnega pribora in nadomestnih delov za automobile.

TRST

UL. CORONEO, št. 39 - Tel. 24-955

MAGNET MARELLI

Kaj imajo goriška Brda pravzaprav — vsaj kar zadeva Steverjan — tako nenavadno očarajočega? V Steverjanu pripovedujejo, da se tuji zelo težko ločijo od tam, kar ni prav nič neverjetnega. Zakaj vendar? Vas ni le lepa ne grda. Vas... Kje pa je ta vas? Tam prav na vrhu tiči kakor klobuk na glavi Steverjanska cerkev z visokim zvonom. Okoli nje se stiska občinski urad, šola in župnišče, spodaj pod vrhom stari občinski urad, ki so ga zagledali karabinjerji in finančni stražniki; in drugače nič. Mnogo niže, popolnoma ločeno od vrha, na glavni cesti: gostilna in prodajalnica. Vasi ni, Steverjan je kraj. To je ogromna, proti Gorici in Ločniku nagnjena zelena skleda, posuta z daleč narazen ležečimi posameznimi hišami ali zelo majhnimi hišnimi gračami.

Krasni vinogradi in češnje. Dolgi drevovalci česni in tudi vrtni nasajeni s češnjami. Jesensko letorunmo listje rebule je pozlatilo vsa pokrajina. Da ne bo slika preveč enolična, razveseljujejo oko med zlati rebulo bolj redki rjavorodeči vinogradi, kjer so Steverjanci pridelali svoje tako imenovane črne, pravzaprav pa temno vijoličasto oziroma rdečkasto grozdje. Seveda je v jesenski pokrajini tudi dokaj rjavih lis, a kar posebno pada v oči je sočno zelena barva silene trave, ki so jo kmetje okoli vinogradi-

Zakaj te Brda očarajo števerjan danes in pred leti

dov kosili še konec oktobra. Slika, spopolnjenjujo slikovitosti kmečkih domov, ki gledajo iz sadnega drevja zvedavo v svet.

Vinograde in druge pokrajinske lepote lahko občudujemo tudi drugod. Nekaj drugega je, kar daje Steverjanu poseben čar. To so Brda samati veliki ali gladki morskim valovom podobni griči, ki se po višini in obliki le toliko razlikujejo drug od drugega, kolikor je potrebno, da skupna pokrajinska slika ne bo dolgočasna. Briški griči in gorice niso s tesnimi in globokimi prepadi kruto odsekanj drug od drugega, kakor na pr. v Brkinih, kjer se človek počuti tužno osamljenega in izobčenega iz vsega sveta. Ne, ampak so podobni kolo plesočim mladini, kjer si fantje in dekleta podajajo roke, ki jih v obliki loka medsebojno vežejo. Zato so goriška Brda vesela, kakor rajujoča mladina, zato te očarajo.

Sam stojiš in gledaš okoli sebe, a vendar nisi osamljen, najbližja hiša je četr, morda pol ure daleč od tebe, pa misliš, da bi jo lahko z roko prijel. Sto metrov niže te pozdravlja O-lav-je, na zapadu Cerovo, še dalje tam Medana in druge briške vasi, na jugu Gorica, Soča, ravnina, na vzhodu Tr-

novski gozd in za njim še više nad tisoč metrov visoke gore. Na morju in obširnih ravninah se človeku dozdeva vse strašno daleč, ko pa gledaš v Steverjanu okoli in okoli, misliš, da si povsod, da ti ni treba nikamor, ker si še tam. Ne misliš se odstraniti od tam, ker se počutiš nenavadno udobno v središču velike družbe ljudi, vasi, gor in dolin.

Stevejanci niso niti tužno zaskrbljeni, niti lahkomisljeni razposajeni. Neka zdrava, uravnotežena življenjska radost odseva z njih obrazov. Kljub težki borbi za življenje zavidanja vredni ljudi.

Veliki stroki najlepše koruze so viseli pod lopo kmečkega doma. Kaj pa je to? — sem začuden vprašal gospodarja — Saj tukaj nimate take koruze in menda sploh ne koruze, ta pa je prav tako kakor furlanska. — Saj tudi je furlanska — mi je smehljaje odgovoril kmet. — Pridelal sem jo na svoji njivi, spodaj v Furlanski nižini, eno uro daleč od tukaj. Bogvaraj, ako bi ne bilo te koruze in drugih pridelkov iz nižine. Gorje nam, ako bi morali kupovati vse, kar potrebujemo za prehrano.

